

מבוי שנפרץ לרחבה שמפולשת לרה"ר [ז ע"א "ומסיים בה"ח ע"א "מצידי הרחבה אסור"]

לאחר שרב יוסף אמר דין בעניין מבוי המפולש לרשות הרבים (שיש הבדל בין מבוי מפולש לרשות הרבים ממש כסרטיא ופלטאיא למפולש לכרמלית כבקעה), הוא הוסיף דין בשם רב יהודה בדין מבוי שמצד אחד מפולש לרשות הרבים ומצידו השני נפרץ לרחבה (חצר מאחרי הבתים שאינה בשימוש ודינה כרשות היחיד כיוון שהיא מוקפת בארבע מחיצות) שמפולשת לרשות הרבים. רב יוסף מסכים עם אבוי שרב יהודה אמר את דינו בשם רבו שמואל, והסיבה שאסר את המבוי מכיוון שנחשב כמפולש. אך לאחר שנקבע דברי רב ששת שרב אסר את המבוי מפני סיבה אחרת, שלא עירבו אותו, הגמרא נצרכת לברר מה הייתה ההו"א של רב יוסף ואבוי בהסבר המחלוקת בין רב לשמואל ורב יהודה.

רב יהודה

רב יוסף בשם רב יהודה: אם היה מבוי (שפרוץ לרשות הרבים ומצידו השני) **פְּלָה** (מסתיים אל) **לְרַחְבָּה** (רשות היחיד שמוקפת בארבעה מחיצות) – **אִין צְרִיךְ פְּלוּם** (צידו הפתוח לרחבה נחשב כמבוי סתום. לכן יש רק צורך בלחי או קורה בפתח הפונה לרשות הרבים כדי להכשיר את המבוי)^[1].

רב יהודה

רב ירמיה בר אבא בשם רב: מבוי שנפרץ במלואו לחצר (שמלפני הבתים) **וְנִפְרָצָה חֲצֵר כְּנִגְדּוֹ** (לרשות הרבים פחות מעשר אמות נחשב כ"פתח") – **חֲצֵר מוֹתְרֵת** (שהיא רחבה מהמבוי ויש לה גיפופים לכן נחשבת כסתומה מארבעה רוחותיה) **וּמְבוי אֲסוּר** (המבוי פתח משני צדדיו לרשות הרבים, שרבים הולכים במבוי דרך החצר לרשות הרבים)^[2].

אבוי לרב יוסף: הלכה שאמרת בשם רב יהודה, על כרחך אמר זאת רבי יהודה בשם רבו שמואל, שאלמלא כן – קשה מדברי רב בדין "מבוי שנפרץ לרחבה" שהתיר את המבוי, על דברי רב עצמו בדין "מבוי שנפרץ לחצר" שאסר את המבוי, ולכאורה מה ההבדל בין בשני הדינים?! מדוע נאסר המבוי הפתוח לחצר? (בשניהם החצר/הרחבה פתוחים לרשות הרבים וממילא גם המבוי מפולש ישירות משני צדדיו לרשות הרבים. אלא לשיטת רב יהודה המבוי סתום ולרב המבוי מפולש. כמו כן סתירה נוספת, רב יהודה אמר את דינו דווקא ב"רחבה" ולא ב"חצר" מכיוון שלשיטתו בחצר יהיה אסור המבוי, מכיוון שלא עשו שיתופי מבואות בני המבוי ובני החצר ביניהם ובני החצר הולכים במבוי, אבל ב"רחבה" שאין בה דיירים – אין צורך לבצע שיתופי מבואות כי אין בחצר אנשים שהולכים במבוי ולכן המבוי מותר. אך לשיטת רב למרות שלא נעשה שיתופי מבואות עדיין החצר מותרת, כיוון שבחצר ישנן מחיצות לעצמן (גיפוף) לעומת המבוי שכולו פתוח לחצר, ומשני הדינים הללו עולה סתירה בדברי רב), לכן מוכח שרב יהודה פסק כשמואל ולא כרב.

רב יוסף לאבוי: איני יודע מהיכן למד רב יהודה את דינו, אך ממעשה שאירע בכפר של רועים שהיה מבוי שפרוץ לרחבה, ורב יהודה לא הצריך את בני המבוי לעשות דבר מלבד לחי או קורה בפתח לרשות הרבים. משמע שרב יהודה סובר שמבוי הפרוץ לרחבה נחשב כסתום, ולאור קשיית אבוי משמע שלשיטת רב נחשב המבוי כפרוץ, לכן יש להעמיד שרב יהודה קיבל את הדין משמואל, ולא קשה משיטת רב על רב.

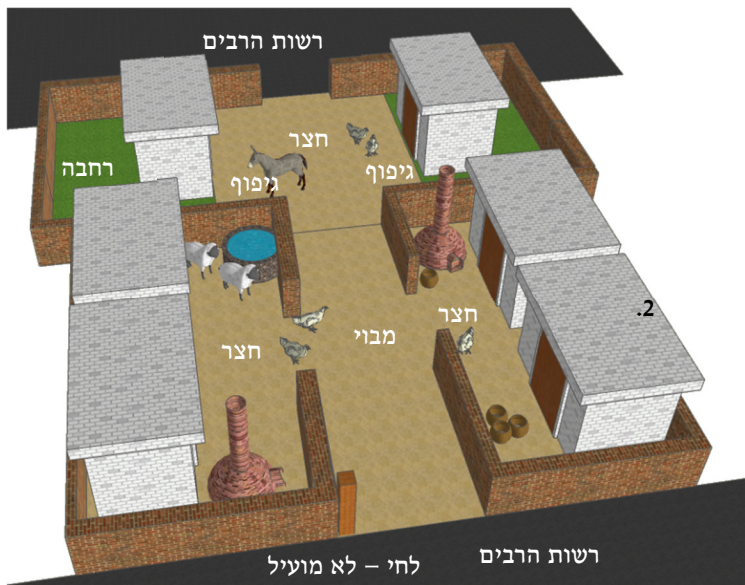
אמר **רב ששת** לרב שמואל בר אבא [ג']: לרב יוסף בר אבא: למדתי מרב שהיסוד שעליו מושתתים דבריו, האם בני המבוי ביצעו שיתוף מבואות יחד עם בני הרחבה/ החצר. בדין הראשון נעשה שיתוף – לכן מותר לטלטל לרחבה, בדין השני לא נעשה שיתוף – לכן המבוי נאסר מכוח החצר, כיוון שהמבוי פתוח לגמרי לחצר שהיא רשות שאסורה עליו (כדין חצר קטנה שנפרצה לגדולה, שהקטנה נאסרה כיוון שהיא נפרצה כולה, בעוד שהגדולה לא נאסרה כיוון שפריצת הקטנה נחשב לגביה רק כפתח) והחצר לא נאסרה מכיוון שאין בה אנשים ולא צריכה שיתוף. ולמעשה, אין הבדל בין מבוי פתוח לחצר או פתוח לרחבה. (מתוך ההעמדה החדשה ברור שכל הדין שהובא לעיל האם זהו מבוי מפולש לרשות הרבים כלל לא קשור לאופן פסיקת רב בנידון, והוא השתרבב בטעות מפני שהוזכר בלשון המקרה "נפרצה חצר כנגד". אך הדבר רק נאמר כרבותא, ללמדנו שאפילו רבים מהלכים בחצר היא לא נאסרה כיוון שנפרצה בפחות מעשר אמות ונחשבת כפתח. ולמעשה, לשיטת רב מבוי המפולש לרשות הרבים דרך רשות היחיד נחשב כמבוי סתום).

לפני העמדת רב ששת בדברי רב, מה סברו אבוי ורב יוסף בהסבר המחלוקת בין רב לשמואל (ורבי יהודה)? לשיטתם רב אסר את המבוי משום "מבוי מפולש" (כפי שאמר "נפרצה החצר כנגד") ולא משום שלא נעשה עירוב (ואם המבוי לא היה פרוץ היה המבוי מותר אף שלא עשו עירוב עם החצר). והוא חולק על שמואל ורב יהודה בשני האופנים, שפסק רב יהודה שהמבוי מותר משום שנחשב כ"מבוי סתום", והתיר דווקא ברחבה שאין בה אנשים, אך אם היה דן בחצר (שהולכים בה אנשים) היה אוסר כיוון שהיא חייבת בעירוב עם המבוי. אם כך מה נחלקו כשנעשה עירוב (והדין האם נחשב המבוי כמפולש או סתום בגלל הפרצה, למרות העירוב)? ומה נחלקו כשלא נעשה עירוב (והדין האם בני החצר אוסרים או לא אוסרים את הטלטול במבוי)?

רב יוסף

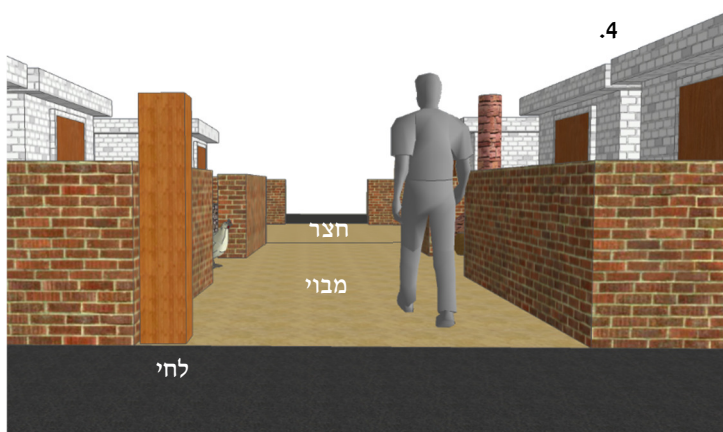
רב יוסף מסייג את דינו של רב יהודה ברחבה, מדובר במבוי שממשיך בחומה לתוך הרחבה עצמה, מכיוון שהעומד במבוי רואה שהחומה אינה מגיעה עד רשות הרבים לא יבוא להתיר מבוי מפולש לכן הותר המבוי^[5], אך במבוי שממשיך עם חומת הרחבה (ונראה המבוי והרחבה כחומה אחת) נראה המבוי כמפולש ואסור^[6].

המחלוקת בשלא עירבו – נחלקו בדין "נראה מבחוץ ושווה מבפנים". העומד "מחוץ" למבוי בחצר רואה את כתלי המבוי לכן לדידו נחשב פתח המבוי כ"פתח" (שמותו כל עוד לא רחב מעשר אמות)^[3], אך העומד "מבפנים" למבוי רואה את פתח המבוי כ"שווה" ופרוץ לגמרי^[4]. לשמואל הדבר מועיל רק כלפי החצר והמבוי אסור, ולרב הדבר מועיל לחצר ולמבוי להחשיבו כ"פתח". המחלוקת בשעירבו – שמואל סובר כרב יוסף, ורב לא סובר כרב יוסף ואף מבוי שכלה לרחבה נחשב כמבוי מפולש (שהעומד במבוי רואה משני צדדיו את רשות הרבים, ואף אנשים הולכים דרך המבוי והרחבה בין שתי רשויות הרבים).

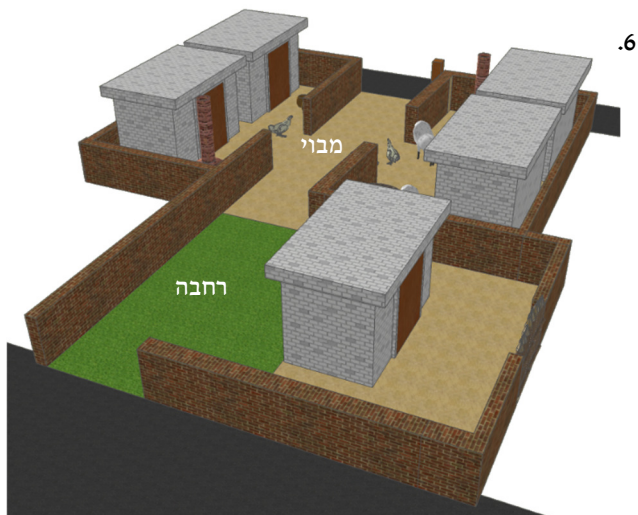
רב: מבוי שפתוח מצידו האחד לרשות הרבים ומצידו השני לחצר שמלפני הבתים, כיוון שהחצר רחבה מהמבוי היא נחשבת כסתומה ומותרת, מאידך המבוי נחשב כפתוח לרשות הרבים (דרך החצר) לחי – לא מועיל

רב יהודה בשם רב: מבוי שפתוח מצידו האחד לרשות הרבים ומצידו השני לרחבה שמאחורי הבתים, כיוון שהרחבה נחשבת כסתומה (אף שהיא פתוחה לרשות הרבים) המבוי נחשב אף הוא כסתום משלושת רוחותיו לחי רשות הרבים

"שווה מבפנים" – העומד במבוי רואה את המבוי פרוץ במלואו לרשות הרבים

"נראה מבחוץ" – העומד מחוץ למבוי (בחצר) רואה את מחיצות המבוי ולכן לדידו פתח החצר נחשב כ"פתח" לחי רשות הרבים

כלה מבוי לצידו הרחבה – חומת המבוי ממשיכה לאורך כל הרחבה, ונראה המבוי כמפולש לרה"ר

כלה מבוי לאמצע הרחבה – חומת המבוי ממשיכות לתוך הרחבה